

ILO AIDS

International Labour Office
4, route des Morillons
CH-1211 Geneva 22
Switzerland
E-mail: iloaid@ilo.org
Website: www.ilo.org/aids

SECTOR

International Labour Office
4, route des Morillons
CH-1211 Geneva 22
Switzerland
E-mail: sector@ilo.org

Oficiul OIM (ILO) în Republica
Moldova
Str. Piața Marii Adunări
Naționale 1, of. 368
Chișinău, Moldova
Tel: +373 22 237711
www.ilo.org
alipciu@mec.gov.md

Oficiul UNAIDS în Republica
Moldova
Str. Sfântul Tarii 27
Chișinău, Moldova
Tel: +373 22 237241
e-mail: office@unaids.md
www.aids.md

Joint United Nations Programme on HIV/AIDS

UNAIDS

UNHCR • UNICEF • WFP • UNDP • UNFPA
UNODC • ILO • UNESCO • WHO • WORLD BANK

ISBN 978-92-2-820093-5 (versiunea pentru tipar)

HIV/SIDA+LOCUL DE MUNCĂ

International
Labour
Office
Geneva

Aplicarea Codului de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii

Ghid pentru sectorul construcțiilor

OIMSIDA
www.ilo.org/aids

Programul Activităților de Sector

Aplicarea Codului de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii

Ghid pentru sectorul construcțiilor

Copyright © Organizația Internațională a Muncii 2008

Prima ediție 2008

Publicațiile Biroului Internațional al Muncii se bucură de protecția drepturilor de autor în baza Protocolului 2 la Convenția universală privind drepturile de autor. Reproducerea unor scurte fragmente din aceste publicații este însă permisă, cu condiția menționării sursei. Pentru obținerea drepturilor de reproducere sau traducere, se va adresa o solicitare Biroului de Publicații (Drepturi și licențe), Biroul Internațional al Muncii, CH-1211 Geneva 22, Elveția, sau la adresa de email: pubdroit@ilo.org. Biroul Internațional al Muncii se bucură să primească astfel de solicitări.

Bibliotecile, instituțiile și alți utilizatori înregistrați în Marea Britanie la Copyright Licensing Agency, 90 Tottenham Court Road, London W1T 4LP [fax: (+44) (0)20 7631 5500; email: cla@cla.co.uk], în Statele Unite ale Americii la Copyright Clearance Center, 222 Rosewood Drive, Danvers, MA 01923 [fax: (+1) (978) 750 4470; email: info@copyright.com] sau în alte țări la organisme asociate care se ocupă de protecția drepturilor de reproducere, pot face foto copii după aceste materiale în conformitate cu autorizațiile care le sunt emise în acest scop.

Catalogarea OIM în Publicare

Aplicarea Codului de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii : Ghid pentru sectorul construcțiilor / OIM/SIDA , Programul Activităților de Sector. - Chișinău: OIM, 2008, ca. 25 p.

ISBN 978-92-2-820093-5 (versiunea pentru tipar)

ISBN 978-92-2-820094-2 (versiunea pdf pentru pagina web)

Biroul Internațional al Muncii; Departamentul Activități de Sector; Programul OIM privind OIM/SIDA și lumea muncii

ghid / OIM/SIDA /controlul maladiei / material didactic /industria de construcții

15.04.2

Denumirile utilizate în publicațiile OIM, în conformitate cu practica Națiunilor Unite, precum și prezentarea materialelor din aceste publicații nu exprimă în nici un caz opiniile Biroului Internațional al Muncii cu privire la statutul juridic al unei țări, al unei zone sau al unui teritoriu sau al autorităților care le guvernează, și nici la delimitarea granițelor acestora.

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în articole, studii și alte lucrări le revine exclusiv autorilor, iar publicarea lor nu echivalează cu o susținere a opiniilor exprimate în aceste materiale din partea Biroului Internațional al Muncii.

Referirile care se fac la denumirile unor firme, produse și procese comerciale nu implică faptul că sunt susținute de Biroul Internațional al Muncii, iar faptul că anumite firme, produse sau procese comerciale nu sunt menționate nu constituie un semn de dezaprobare a acestora.

Publicațiile BIM și produsele electronice pot fi obținute în marile librării sau prin intermediul birourilor locale ale OIM din numeroase țări, sau direct la adresa ILO Publications, International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Elveția. Catalogele sau listele de noi publicații se pot obține gratuit de la adresa de mai sus sau prin email, scriind la adresa: pubvente@ilo.org.

Vizitați site-ul nostru pe Internet: www.ilo.org/publns

Programul privind Munca Decentă oferă instrumente pentru a aborda problema HIV/SIDA, iar lumea muncii este un cadru extrem de important pentru realizarea scopurilor Accesului Universal la prevenire, îngrijire și tratament. Acțiunile întreprinse la locul de muncă pentru abordarea problemei HIV/SIDA pot genera mesaje de prevenire, îngrijire și susținere, precum și promovarea standardelor și drepturilor; oferi condiții pentru monitorizarea impactului și eficienței intervențiilor. Programul de Țară privind Munca Decentă oferă constituenților tripartiți ai OIM oportunitatea de a întreprinde acțiuni împotriva HIV/SIDA, bazate pe programe și politici la locul de muncă.

HIV/SIDA are un impact triplu asupra sectorului construcțiilor prin impactul său asupra muncitorilor, întreprinderilor și al economiei în general. Construcțiile sînt unul din cele mai periculoase sectoare, înregistrînd o frecvență de la două la patru ori mai mare a accidentelor fatale decît în mediu pe economie. Muncitorii din construcții sînt supuși și altor pericole cum ar fi expunerea la praf, asbest și agenți chimici, la fel ca și condiții nesigure de muncă.

Muncitorii din construcții deseori trebuie să fie mobili, deoarece activitatea lor se desfășoară în bază de proiect, iar locul de muncă se schimbă în permanență. Tradițional, mulți muncitori din construcții sînt și migranți - înfruntă provocări legate de îndepărtarea de casă și de familie. Reieșind din aceasta, suntem bucuroși să lansăm prezentul *Ghid pentru sectorul construcțiilor; Aplicarea Codului de Practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii*. Ghidul este un proiect în dezvoltare – el va fi adaptat și se vor introduce modificări din moment ce vom primi reacții din partea celor ce îl utilizează. Sperăm, la fel, să colectăm studii de caz pentru a oferi exemple de practici de succes sau pentru a face schimb de experiență.

Publicația dată este rezultatul unui efort de echipă. Dorim să aducem mulțumiri consultantului, Dl. Stirling Smith, pentru eforturile depuse la elaborarea acestui ghid. De asemenea, dorim să profităm de ocazie și să subliniem aportul valoros al colegilor din OIM/SIDA și Sector, care au contribuit la dezvoltarea și finalizarea acestui ghid.

Elizabeth Tinoco
Șef, Dialog/Sector

Dr. Sophia Kisting
Director, OIM/SIDA

Notă pentru utilizatori

Acest ghid este un produs în dezvoltare – sperăm că va fi util în forma sa prezentă, dar urmare a utilizării și testării în mai multe țări, textul va fi revizuit. Reacțiile și opiniile voastre sînt binevenite.

De ce este subiectul HIV/SIDA important?	6
<i>Impactul asupra lumii muncii.</i>	6
<i>De ce este SIDA o problema pentru sectorul de construcții?</i>	6
Riscurile muncitorilor din construcții, întreprinderilor și economiei naționale.	7
<i>Munca în condiții periculoase.</i>	7
<i>Sărăcia.</i>	7
<i>Femei și bărbați în sectorul construcțiilor.</i>	8
<i>Întreprinderi supuse riscului.</i>	8
<i>Riscuri ale economiei naționale.</i>	9
Cooperare în industria construcțiilor.	10
<i>Partenerii sociali în acțiune: o reacție neuniformă.</i>	10
<i>Angajatorii.</i>	10
<i>Organizațiile sindicale.</i>	10
<i>SHARE.</i>	11
Ce se poate face?	12
<i>Îmbunătățirea condițiilor de muncă.</i>	12
<i>Prevenire prin informare și educație.</i>	12
<i>Consilierea și testarea benevolă.</i>	12
<i>Îngrijirea, susținerea și tratamentul.</i>	13
<i>Stabilirea încrederii: un rol cheie pentru partenerii sociali.</i>	13
<i>Protecția drepturilor omului.</i>	14
<i>Apropo de costuri.</i>	14
<i>Cine ar trebui să plătească?</i>	14
<i>O abordare de sector.</i>	15
Instrumente utile.	16
Utilizarea Codului de Practică OIM și al Manualului de Instruire.	17
Elaborarea unei politici la locul de muncă.	19
<i>De ce este nevoie de o politică privind HIV/SIDA la locul de muncă?</i>	19
<i>De ce ar trebui angajatorul și angajații să convină asupra unei politici?</i>	19
<i>Ce ar trebui să cuprindă politica privind HIV/SIDA la locul de muncă?</i>	19
Resurse și organizații	20

De ce este subiectul HIV/SIDA important ?

HIV/SIDA este un dezastru global care nu poate fi ignorat. HIV/SIDA demult nu mai este doar o problemă de sănătate. Epidemia anihilează rezultatele mai multor decenii de dezvoltare. Dacă nu vom reuși să stopăm pandemia HIV/SIDA, unele țări ar putea rămâne cu populație redusă, cu mai puțini cetățeni apți de muncă și economii afectate.

Este o cauză majoră a sărăciei și discriminării. Agravează problemele existente în cadrul sistemelor inadecvate de protecție socială și inegalitatea genurilor.

Atrageți atenția asupra unor date statistice:¹

- ▶ 65 de milioane de oameni au fost infectați în ultimii 25 de ani
- ▶ 25 de milioane de oameni au murit din cauza unor boli provocate de SIDA
- ▶ În 2006 au decedat 2.9 milioane de oameni
- ▶ 4.3 milioane s-au infectat cu HIV în 2006.

Nu a fost identificat nici un tratament pentru HIV/SIDA. Cu toate acestea eforturile de elaborare a unui vaccin continuă. În unele țări, răspândirea HIV a fost încetinită ca rezultat al unor campanii de prevenire bine planificate. Terapiile antiretrovirale (ARV) pot ajuta oamenii infectați cu HIV să trăiască mulți ani, lucrând și susținându-și familiile.

Dacă vom pune în practică toate cunoștințele despre HIV/SIDA, am putea inversa răspândirea acestei boli și întoarce speranța celor ce suferă. Lumea muncii și industria construcțiilor, în mod particular, au un rol cheie în realizarea acestui scop.

Impactul asupra lumii muncii

Multe boli afectează în primul rind tinerii și bătrânii. HIV este diferit. El lovește cel mai dur în populația adultă, economic activă. OIM estimează că:²

- ▶ 28 de milioane de muncitori au fost excluși din rîndurile forței de muncă globale către anul 2005.
- ▶ Acest număr se va ridica la 45 milioane în 2010 și aproape 86 milioane în 2020 dacă nu vor fi întreprinse acțiuni necesare.
- ▶ Două milioane de muncitori HIV pozitivi devin inapți de muncă în fiecare an din cauza înrăutățirii stării sănătății.
- ▶ Impactul asupra economiilor este acerb. În cadrul unui studiu realizat în 33 de țări, a fost estimat că ele ar putea pierde din cauza HIV/SIDA 18 la sută din PIB către anul 2020, aceasta reprezentînd o pierdere de 144 miliarde USD.

De ce este SIDA o problemă pentru sectorul de construcții?

HIV/SIDA are un impact triplu asupra sectorului de construcții:

- ▶ Impact asupra muncitorilor
- ▶ Impact asupra întreprinderilor
- ▶ Impact asupra economiei în general.

¹ Raport epidemic privind SIDA al UNAIDS/OMS: Decembrie 2006. Disponibil pe pagina web <http://www.unaids.org/>

² HIV/SIDA și munca: estimări globale, impactul asupra copiilor și tinerilor, măsuri în 2006, OIM Geneva 2006

Riscurile muncitorilor din construcții, întreprinderilor și economiei naționale

Unele grupuri de muncitori sînt supuși unui risc sporit de infectare cu HIV din cauza caracterului și condițiilor muncii pe care o execută. Un șir de studii au identificat muncitorii din construcții ca fiind un grup de risc, alături de mineri și lucrătorii din transporturi. Aceasta NU se întîmplă din cauza că virusul se poate transmite de la un muncitor la altul în timpul lucrului obișnuit în construcții, ci parțial din cauza că mulți din ei sînt muncitori mobili, cu condiții de trai și muncă precare, fiind foarte des separați de familiile lor.

Un raport OIM în 2005³ a enumerat un șir de factori ocupaționali ce țin de stilul de viață care expun muncitorii unui risc de infectare cu HIV. Un număr din acești factori ar putea fi aplicabili în cazul muncitorilor din construcții, în dependență de condițiile lor de muncă:

- ▶ Mobilitate ridicată, ce rezultă în perioade lungi petrecute departe de casă și familie
- ▶ Izolarea și lucrul în mediu închis ce limitează socializarea
- ▶ Factorul demografic: majoritatea sînt adulți foarte tineri sau parte a unui grup sexual activ – companiile din construcții, comparativ cu orice alt sector al economiei în afară de agricultură, angajează preponderent muncitori tineri cu calificări joase
- ▶ Profesii dominate de bărbați și medii predominant masculine ce promovează o cultură “macho”, inclusiv deschiderea spre relații sexuale noi
- ▶ Acces și disponibilitate liberă a lucrătorilor sexului comercial
- ▶ Îndemnuri din partea colegilor de a căuta distracții și lucrători ai sexului comercial
- ▶ Primirea salariilor în numerar fără a avea locuri sigure de păstrare a banilor
- ▶ Stres continuu generat de condițiile de trai și muncă
- ▶ Dezinformare sau lipsa informației privind HIV/SIDA
- ▶ Acces inadecvat la servicii medicale⁴.

O forță de muncă mobilă

Producția industriei construcțiilor este fixată în spațiu, deci procesul de producție are loc de la proiect la proiect, cu locul de muncă în permanentă schimbare. Aceasta implică existența unei forțe de muncă mobile. Industria construcțiilor are o tradiție îndelungată de angajare a forței de muncă migrante. Pe parcursul dezvoltării economice, munca în construcție oferă o tradițională integrare în cîmpul muncii pentru muncitorii migranți din localitățile rurale. Munca în construcții este deseori unica alternativă, disponibilă lucrului de fermier pentru acei ce nu posedă careva calificări sau studii anume și are o importanță deosebită pentru acei ce nu sînt proprietari de loturi de pămînt.

Forța de muncă poate fi, la fel, recrutată de peste hotare. Lucrătorii migranți din construcții, de obicei, provin din țări cu economii mai puțin dezvoltate, caracterizate printr-un nivel jos de salarizare și surplus de forță de muncă. Muncitorii provin din țările sărace ale Europei sau din zone și mai îndepărtate, cum ar fi Turcia sau Africa. Forța de muncă migrantă este, de asemenea, importantă în țările din Golful Persic cu populații mici și programe de construcții mari, finanțate prin venituri acumulate în urma vânzării de petrol. În ultimii zece ani, migrația pentru muncă a devenit un fenomen semnificativ și în Asia de Est.

Sursa: Departamentul OIM pentru Activități Sectoriale/Pagina dedicată sectorului de construcții.
<http://www.ilo.org/public/english/dialogue/sector/sectors/constr/migrant.htm555>

Munca în condiții periculoase

Construcțiile sunt unul din cele mai periculoase sectoare ale economiei, cu o rată de accidente fatale de la 2 la 4 ori mai înaltă decît rata medie pe alte sectoare. În această situație, muncitorii din construcții ar putea fi îngrijorați mai mult de pericolele iminente nemijlocit legate de locul de muncă și să privească infecția HIV drept un risc mai îndepărtat. În același timp, astfel de condiții de muncă pot genera senzații de stress pe care muncitorii încearcă să le domolească prin alcool sau sex.

Sărăcia

Obiectele de construcții deseori se află în zone îndepărtate și sărace. În astfel de medii de trai, populația locală este dispusă să vîndă muncitorilor bunuri și servicii, care ar putea include și servicii sexuale. Deoarece nu se află în mediul casnic obișnuit, muncitorii ar putea face lucruri care în mod normal nu le-ar face – inclusiv să aibă mai mulți parteneri sexuali și relații sexuale neprotejate. Incidența sporită a relațiilor sexuale neprotejate măresc șansele de expunere la HIV, nu doar pentru muncitori dar și pentru comunitățile din localitățile în care aceștia lucrează.

3. În baza HIV/SIDA în cadrul unei lumi globalizate 2005, OIM, Geneva 2005
4. W. McGreevey, S. Alken-brack, J. Stover, Intervenții la locul de muncă de prevenire, îngrijire, suport și tratament a HIV/SIDA în sectorul construcțiilor (2003)

Viziunea sindicatelor

Organizația globală a muncitorilor din sectorul construcțiilor, și anume Organizația Internațională a Muncitorilor din Construcții și Domeniul Prelucrării Lemnului (BWI) a identificat patru factori care fac sectoarele forestier și de construcții vulnerabile în fața infecției HIV:

- ▶ Munca este deseori sezonieră și implică absența de acasă pe perioade îndelungate de timp,
- ▶ Multe din activități sînt mobile, contribuind la migrația în interiorul țării și între țări,
- ▶ Deseori se lucrează în zone geografice izolate. Munca în domeniul forestier este deosebit de izolată și este bazată în zone rurale,
- ▶ Insuficiența informațiilor ce țin de serviciile de protecție a sănătății în zonele rurale, la fel ca și disponibilitatea redusă a singelui testat pentru transfuzii.*

* Analiza BWI's privind Activitățile HIV/SIDA pentru Ședința din 4-6 Aprilie 2006 a Comitetului de consultări privind problema HIV/SIDA a organizațiilor sindicale internaționale

Femei și bărbați în sectorul construcțiilor

Deși sectorul construcțiilor tinde să fie o ocupație preponderent masculină, în unele părți ale lumii un număr important de femei este implicat în calitate de muncitori în construcții. Printre cercetători și factori de decizie există o tendință de a neglija acest fapt. Studiile citate în acest ghid nu oferă nici un fel de delimitare a datelor pe genuri. În India există peste un milion de femei muncitori în construcții⁵, care preponderent execută muncă necalificată, dar totuși fizic destul de extenuantă. Majoritatea fac parte din sectorul neformal de construcții.

HIV/SIDA afectează bărbații și femeile diferit în sens de vulnerabilitate și impact. Existența anumitor factori biologici care le fac pe femei mai vulnerabile în fața infecției și prezența inegalităților structurale ale statutului femeilor, fac mai dificilă întreprinderea măsurilor de prevenire a infecției și ca urmare intensifică impactul SIDA asupra lor.⁶

Femeile muncitori în construcții pot fi deosebit de vulnerabile în fața hărțuirii și violenței în zone izolate. Acolo unde locul de muncă este și locul de trai, femeilor muncitoare le este practic imposibil să profite de careva securitate sau intimitate.

În așa fel, o atenție specială trebuie acordată metodelor de protejare împotriva HIV a muncitoarelor din construcții, inclusiv prin îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă.

Un studiu din orașul Ho Chi Minh, din Vietnam, a axat asupra muncitorilor din construcții care au migrat din zone rurale, a arătat că HIV are un efect alarmant asupra lumii muncii și asupra productivității și profitabilității întreprinderilor. Întreprinderile din construcții sînt supuse riscului

... un muncitor obișnuit din construcții este singur, bărbat, tînăr (în jur de 29 de ani) care are de la 6 la 9 ani de studii și a locuit în mediul urban mai puțin de un an. Acești muncitori au relatat comportamente care ar putea să-i facă vulnerabili la infectarea cu HIV, inclusiv relații sexuale cu parteneri multipli și utilizare sporadică de prezervative în relații cu lucrătorii sexului comercial și partenerii ocazionali. De exemplu, mai mult de o pătrime din muncitori nu au utilizat un prezervativ la ultimul contact sexual cu un lucrător al sexului comercial și mai mult de o jumătate au relatat că nu au folosit un prezervativ la ultimul contact sexual cu un partener ocazional.⁷

Un alt studiu, în Ghana, a identificat o prevalență a infecției HIV cu 5-10 procente mai înaltă în zona unde se construia barajul stației hidroelectrice Akosomo, comparativ cu zonele din vecinătate. Construcția barajului a despărțit muncitorii de familiile lor și a mărit oferta de sex comercial în regiune. Această construcție, la fel, a dislocat 80 de mii de locuitori.⁸

Întreprinderi supuse riscului

din cauza impactului asupra forței de muncă. Costurile absențelor de la muncă, a beneficiilor și asigurărilor, la fel și costurile de înlocuire și pregătire profesională a angajaților devine o povară substanțială pentru întreprinderile din domeniu. Un studiu din Africa de Sud a estimat că costurile directe și indirecte legate de HIV/SIDA ale companiilor din construcții s-ar afla la nivelul de 4.5-7.9 procente din costurile aferente forței de muncă.

Un studiu din India, ce a prezentat un model economic, a identificat că construcțiile suferă mai mult decît alte sectoare ale economiei.⁹

Cele mai mari pierderi de valoare adăugată cauzate de HIV - 23,08% - sînt în sectorul de construcții, al treilea sector caracterizat de utilizarea intensivă a muncii necalificate. Mai mult ca atît, pierderile de valoare adăugată din sectorul de construcții au o pondere maximă în pierderile generale din PIB-ul industrial, deoarece acest sector are cea mai mare pondere în PIB-ul industrial.¹⁰

5 Renana Jhabvala și Shalini Sinha, Liberalizarea și femeia ca lucrător, Asociația Femeilor Auto-Angajate (SEWA), <http://www.sewa.org>

6 Vedeți Codul de Practică al OIM privind HIV/SIDA la locul de muncă, Anexa 1

7 Dr. Vu Ngoc Bao, et al, Diseminarea inițiativelor de prevenire HIV/SIDA la locul de muncă pentru populația migrantă: lucrătorii din construcții în orașul Ho Chi Minh City, Consiliul Populației, 2003

8 Descosas, J. Dezvoltarea și HIV, Banca Mondială, 1996 citat în Jan Isaksen, Nils Gunnar Songstad și Arild Spissry, Efectele Socioeconomice ale HIV/SIDA în țările Africane, NORAD

9 Ambert, C., Impactul economic al HIV/SIDA asupra sectorului de construcții: Impactul ofertei asupra politicilor locale. Revista economică Sud-Africană 70(7): 1235-1261 (2002)

10 Vijay P. Ojha și Basanta K. Pradhan, Impactul Macro-Economic și de sector al HIV și SIDA în India, UNDP 2006

Riscuri ale economiei naționale

Șapte procente din forța de muncă a unei țări de obicei lucrează în construcții de locuințe, obiecte comerciale și de infrastructură, cum ar fi porturi, drumuri și poduri, acestea toate făcând posibile viața și comerțul. În India, de exemplu, se estimează că treizeci de milioane de persoane lucrează în construcții. Majoritatea muncitorilor din construcții în economii subdezvoltate și nivel mediu de dezvoltare nu au contracte de muncă permanente.

Având în vedere impactul grav al HIV asupra sectorului construcțiilor, există și urmări pentru economia țării în general. Productivitatea redusă în sectorul de construcții are un efect distructiv asupra nivelului producției, comerțului și transportului în general.

Recesiunea din economia națională întotdeauna va avea un impact asupra sectorului construcțiilor. Dacă guvernul este nevoit să reorienteze resurse spre soluționarea problemei unui număr mare de pacienți ce suferă de maladii legate de SIDA, atunci mai puține resurse vor fi disponibile pentru investiții în construcții. Așadar, este în interesul sectorului construcțiilor, și nu al altcuiva, să atragă atenția asupra problemei HIV/SIDA.

Mesajul este clar: HIV este o amenințare serioasă pentru muncitorii și companiile din construcții. Dar companiile pot acționa pentru a reduce riscul. Există modele dezvoltate în alte sectoare, există instrumente, iar ajutorul este disponibil.

Luarea de atitudine vis-a-vis de problema HIV nu mai este o opțiune pentru companiile din domeniul construcțiilor. Nu mai există dubii privind necesitatea unor acțiuni concrete. Investițiile la etapa actuală ne-ar putea salva de la mult mai mari cheltuieli pe viitor.

Construcția unei conducte de petrol

"Lipsa serviciilor medicale adecvate, creșterea migrației și prostituției ce a însoțit construcția unei conducte de petrol în Ciad și Camerun, un proiect estimat la 3.7 miliarde dolari SUA, a oferit condiții ideale pentru răspândirea HIV... Așezări masive de oameni care munceau sau erau în căutarea locurilor de muncă la construcția conductei de petrol s-au întins de-a lungul unei porțiuni de 1000 de kilometri care urma să conecteze zăcămintele de petrol din Ciad cu litoralul atlantic din Camerun.

Cu toate că nu a fost posibilă măsurarea răspândirii HIV/SIDA în sudul Ciadului, deoarece clinicile nu sunt dotate cu facilități de testare HIV, specialiștii din medicină au observat o "creștere subită a simptomelor altor boli sexual transmisibile, ce permite o estimare cu aproximație a incidenței virusului HIV".

Los Angeles Times, 18 iunie 2005

Lafarge

Lafarge este un producător global de materiale de construcții și are 75,000 angajați în 75 de țări. Compania a lansat programul HIV/SIDA în 2001 în opt țări ale Africii Sub-Sahariene și a colectat exemple de bune practici de la sucursalele sale. În 2002, compania a devenit membru al Coaliției Globale de Afaceri privind HIV/SIDA (Global Business Coalition on AIDS). Lafarge a publicat Ghidul privind HIV/SIDA în 2003. Acest ghid promovează nediscriminarea, confidențialitatea și diverse programe exhaustive de optimizare a cunoștințelor și măsurilor de prevenire, CTV, îngrijire și susținere (inclusiv tratamentul ARV).

Cheia succesului campaniei a constat în colaborarea cu sindicatele atât la nivel global, cât și național: Lafarge colaborează strâns cu Organizația Internațională a Muncitorilor din Construcții și Industria de Prelucrare a Lemnului, iar la nivel local cu reprezentanții comitetelor pentru securitate și sănătate la locul de muncă. Drept rezultat, 80 la sută dintre angajați din Zambia și Africa de Sud au acceptat să fie testați. Lafarge, promovează, de asemenea, crearea de parteneriate publice-private și angajamentul societății civile cu scopul extinderii programelor la locul de muncă în comunități.*

* Vedeți raportul întrevederii din Geneva, din 30-31 martie 2004, cu scopul lansării planurilor de acțiune comună în Africa <http://www.ilo.org/public/english/protection/trav/aids/pub/ioeicftumtg.pdf>.

Pandemia HIV este complexă și puternică, iar cooperarea eficientă este cea mai bună modalitate de a lua atitudine. Aceasta presupune conlucrarea angajatorilor, muncitorilor și organizațiilor lor cu guvernele și alte organizații. O abordare sectorială va fi, cu siguranță, mai eficientă și mai puțin costisitoare decât acțiunile răslețe ale întreprinderilor.

Politicele și programele HIV/SIDA în sectorul construcțiilor încă nu sînt prea numeroase, însă inițiativele realizate în unele țări indică direcția corectă de intervenție.

Experiența multor țări arată că cea mai eficientă metodă de a reduce incidența virusului HIV în rîndurile maselor largi ale populației este de a reduce transmiterea în cadrul grupurilor de risc. Această abordare focusată deseori implică educația de la egal la egal (vedeți mai jos discuția privind prevenirea prin informare și educație) și devine mai eficientă cînd este combinată cu programe de reducere a stimei, oferă îngrijire și adresează probleme ce țin de normele sociale. În sectorul construcțiilor este necesar de a fi implementată o abordare bine planificată, ce ar implica partenerii sociali și alte părți interesate.

Partenerii sociali în acțiune: o reacție neuniformă

Cu toate că au existat cîteva exemple de bune practici, reacțiile din partea industriei construcțiilor nu au fost întotdeauna consistente și rapide.

Angajatorii

Studiul ce a analizat 64 de entități din sfera privată și parastatală din diverse sectoare ale economiei, cu mai mult de 6000 de angajați din Africa de Sud a arătat că sectorul construcțiilor este unicul sector în care nici o companie nu oferea tratament ART tuturor angajaților, comparativ cu, de exemplu, sectorul mineritului în care 75 de procente de companii ofereau ART tuturor angajaților.¹¹

Un studiu al OIM care vizează un număr de proiecte mari din domeniul construcțiilor din Tanzania, a arătat că «majoritatea obiectelor de construcții vizitate nu au întreprins inițiative să asiste raspunsul împotriva HIV/SIDA.» Din 11 șantiere studiate, doar 3 ofereau informație despre HIV/SIDA și doar la un șantier se ofereau prezervative. Cu toate acestea, chiar la cele mai bune șantiere, serviciile erau inadecvate, avînd în vedere că aceasta este una din cele mai afectate țări din lume.¹²

Unii dintre angajatorii din domeniul construcției drumurilor din Tanzania analizează căi de abordare a crizei HIV. Asociația Antreprenorilor din domeniul Ingineriei Civile din Tanzania (TACECA) a influențat guvernul pentru ca contractele de construcții publice să includă resurse financiare pentru asigurarea educației și prestarea serviciilor pentru angajați.¹³

Organizațiile sindicale

Organizația Internațională a Muncitorilor din Construcții și sectorul Prelucrării Lemnului (BWI) este Federația Globală a Sindicatelor pentru muncitorii din sectoarele construcțiilor, materialelor de construcție, prelucrarea lemnului, silviculturii și altor sectoare conexe (IFBWW). Creată în 2005, aceasta a unificat Federația Internațională a Muncitorilor din domeniu (IFBWW) și Federația Globală a Muncitorilor din acest sector (WFBW).

IFBWW deja a lansat un program activ HIV/SIDA pentru membrii săi din Africa de Sud. Acesta arată că,

Muncitorii sunt de obicei lucrători migranți de gen masculin, ce trăiesc departe de familiile lor în locuințe temporare. Locurile lor de muncă, de regulă, se află în zone îndepărtate unde unica modalitate de recreare este consumul excesiv de alcool în barurile locale.

11 Patrick Connelly, Sydney Rosen, Abordarea HIV/SIDA de către angajatorii din Africa de Sud: Mituri și Realitate, Universitatea din Boston, 2003

12 Studiul de practici la locul de muncă pe șantiere mari de construcții în Tanzania, Raportul 225 al Departamentului OIM pe Sectoare, Ianuarie 2005

13 "Aclamarea cruciadei anti-HIV/SIDA a Contractanților", The Guardian (Dar Es Salaam) 6 octombrie, 2006

Comunitățile locale, în marea majoritate a lor sunt sărace și femeile localnice oferă muncitorilor servicii de sex comercial pentru a-și suplini veniturile.

IFBWW a implementat un proiect privind sănătatea și securitatea la locul de muncă pentru membrii săi în Zimbabwe, dar muncitorii au “dorit cu adevărat mai multă informație privind HIV/SIDA”. Drept răspuns la această solicitare, a fost lansat un program de instruire.

Răspîndind programul din Zimbabwe asupra altor 8 țări, sindicatele IFBWW au reușit să:

- ▶ ofere instruire la peste 300 de muncitori privind sănătatea și securitatea la locul de muncă ca instrument de organizare și de abordare a problemei HIV;
- ▶ negocieze includerea problemelor legate de securitate și HIV în acordurile de negociere colectivă;
- ▶ stabilească două consilii de administrare din Africa de Sud pentru a promova în continuare planurile pregătite ca urmare a atelierelor de lucru naționale;
- ▶ organizeze șase campanii naționale împotriva HIV în Zimbabwe, Malawi și Swaziland care a cuprins un eșantion de 11650 persoane și 50 de campanii locale pentru 13450 de membri.¹⁴

Pagina web a BWI are o secțiune specială dedicată problematicii HIV/SIDA :
<http://www.hazards.org/guf/bwi/hivaids.htm>

SHARE

Răspunsul Strategic al Antreprenorilor de prevenire HIV/SIDA (SHARE) este un proiect OIM lansat în 23 de țări. Acesta a inclus întreprinderi din domeniul construcțiilor din 5 țări – Botswana, Cambodjia, Lesotho, India și Africa de Sud.

Abordarea SHARE presupune instituirea unor parteneriate cu constituenții OIM (guverne, angajatori și sindicate) și întreprinderi în lupta împotriva HIV/SIDA, nu doar în scopul protejării sănătății persoanelor dar și pentru menținerea acestora la locul de muncă.

În afară de ghidarea dezvoltării politicilor de promovare a drepturilor la locul de muncă, SHARE promovează prevenirea prin educație la locul de muncă și comunicare pentru schimbarea de comportament.

Unii muncitori nu posedă cunoștințe suficiente privind căile de transmitere ale HIV și de aceea nu se pot proteja eficient. Alții, deși înțeleg cum se transmite virusul, totuși nu își schimbă comportamentul pentru a reduce riscul infectării. Schimbarea vine când indivizii se autoidentifică cu mesajele campaniilor de prevenire și când canalele de comunicare sînt potrivite grupului țintă. „Pentru a-i face pe oameni să se schimbe trebuie să le vorbești inimilor și conștiințelor lor, iar pentru aceasta trebuie să-i cunoști.”¹⁵

Experiența SHARE și a altor proiecte implementate de către angajatori și sindicate, ne demonstrează faptul că cunoaștem ce trebuie de făcut pentru a combate HIV în industria construcțiilor.

14. Studiu Global: Răspunsul sindicatelor la HIV/SIDA, UNAIDS Colectia Bune Practici, Geneva 2006

15. Salvând vieti, protejând locuri de muncă, raport al SHARE, ILO, 2006. Disponibil pe pagina web <http://www.ilo.org/public/english/protection/trav/aids/publ/savingbook.pdf>

Educatori de la egal la egal în Vietnam – promovarea mesajului

Muncitorii din construcții au fost instruiți vis-a-vis de problematica HIV/SIDA de către educatori în sănătate, care de obicei, erau studenți în servicii sociale sau reprezentanți ale ONG-urilor, marea majoritate fiind femei. Ca urmare a unei analize a marilor șantiere de construcții în 19 din cele 22 districte ale orașului Ho Chi Min au fost alese 23 de șantiere. Unele au continuat utilizarea educatorilor în sănătate, iar alții au început lucrul cu educatori de la egal la egal, selecția din rândurile angajaților și instruirea corespunzătoare. În general, educatorii de la egal la egal au fost mai eficienți în propagarea mesajelor despre HIV/SIDA în rândurile muncitorilor din construcții.

Studiul a identificat următoarele:

- ▶ Educatorii de la egal la egal au contactat mai mulți muncitori; ei au fost mai eficienți în distribuirea de prezervative; muncitorii se simțeau mai confortabil primind prezervative din partea acestor educatori.
- ▶ Educatorii de la egal la egal și continuau activitățile de educare chiar când plecau la șantiere noi.
- ▶ În timp ce educatorii în sănătate, de gen feminin, uneori raportau schimburi de replici rușinoase cu muncitorii de gen masculin, nivelul de confort personal al educatorilor de la egal la egal în discuțiile pe teme ce țin de relații sexuale era mai înalt și a evoluat în timp.
- ▶ Nivelul de utilizare a prezervativelor și alte rezultate au fost mai bune la șantierele de construcții ce utilizau serviciile educatorilor de la egal la egal.
- ▶ Costurile per muncitor erau mai joase în cazul utilizării educatorilor de la egal la egal.*

* Dr. Vu Ngoc Bao, et al, Diseminarea inițiativelor de prevenire HIV/SIDA la locul de muncă pentru populația migrantă: lucrătorii din construcții în orașul Ho Chi Minh City, Consiliul Populației, 2003

Îmbunătățirea condițiilor de muncă

Cauzele de bază a multor situații de risc întâmpinate de muncitorii din construcții sînt separarea forțată de familie și condițiile precare de trai a lucrătorilor. Cazarea la șantierele de construcții este deseori de proastă calitate, în caz că există în general, și nu oferă spațiu pentru cazarea familiilor sau condiții pentru distracții. Muncitorii din construcții, în special dacă sînt migranți, sînt deseori persecutați de autorități și poliție și stigmatizați sau excluși din comunitățile cu care contactează. Aceasta poate reduce accesul lor la informație și servicii, și încurajează comportamentul riscant.

Angajatorii pot ajuta prin oferirea de condiții mai bune de cazare – inclusiv cantoane pentru familii, odihnă, distracție și alte servicii de susținere (în parteneriat cu alți angajatori, sindicate, guverne și organizații neguvernamentale).

Prevenire prin informare și educație

HIV este cel mai frecvent transmis prin contacte sexuale neprotejate, un comportament influențat de norme sociale, acces la informație și servicii, viziuni personale și acțiuni ale semenilor. Este necesar de a oferi informație privind HIV și căile de transmitere, precum și educarea persoanelor pentru a înțelege mai bine riscurile și modalitățile de reducere a acestora. Educația trebuie susținută prin oferirea de resurse cum ar fi prezervativele,

servicii pentru tratamentul bolilor sexual transmișibile și echipament steril de injectare acolo unde este nevoie.

Programele gender, comunicarea pentru schimbare de comportament și utilizarea educației de la egal la egal sînt factori importanți în procesul de educare și sensibilizare.

Educatorii de la egal la egal, selecția din cadrul grupului țintă și cărora li s-a oferit instruirea necesară, sînt deseori capabili să comunice mai eficient cu colegii decît un grup de străini componența căruia se schimbă în permanență. Ei pot distribui informații și resurse, organiza sesiuni de promovare a aptitudinilor și redirecționa spre alte servicii HIV/SIDA. Implicarea educatorilor de la egal la egal nu doar ajută la stabilirea încrederii și asigurarea transmiterii unor mesaje relevante dar și încurajează participarea și implicarea colegilor. Educarea de la egal la egal nu este singurul răspuns, deoarece unii lucrători sînt îngrijorați de confidențialitate. Educația poate fi eficientă în mod special dacă implică persoane ce trăiesc cu HIV/SIDA.

În Vietnam, educatorii de la egal la egal, care erau și ei muncitori în construcții au fost considerați a fi mult mai eficienți decît alți educatori (vedeți boxa).

Consilierea și testarea voluntară

Testarea trebuie să se bazeze pe principiile consimțământului informat și confidențialității rezultatelor. Aceasta trebuie însoțită de consiliere și raportată la un anumit nivel de servicii ce urmează după test. Dacă rezultatul este negativ, individul necesită informație în evaluarea și prevenirea riscului. Dacă rezultatul este pozitiv, el sau ea are nevoie de informație și consiliere în ceea ce privește căile de menținere a sănătății, protejarea partenerilor de infectare și serviciile disponibile, inclusiv tratamentul. Angajatorii sînt încurajați să ofere îngrijire și susținere la locul de muncă, inclusiv și tratament, acolo unde acesta este posibil. Uneori parteneriatele publice-private, cu asistența donatorilor, cum ar fi Fondul Global pentru Combaterea SIDA, TB și Malariei pot complementa ceea ce poate oferi angajatorul.

Centrele de testare care sînt considerate parte a industriei construcțiilor pot atrage mai mulți muncitori în construcții decît centrele obișnuite din comunități.

Organizația Internațională a Muncii susține consilierea voluntară confidențială și testarea prin promovarea campaniilor “Cunoaște-ți statutul” la locul de muncă. Iată cîteva crîmpeie din broșura informațională.

Îngrijirea, susținerea și tratamentul

Muncitorii infectați cu HIV trebuie să primească îngrijire și suport. Ei ar putea continua să lucreze activ încă câțiva ani, în special dacă vor avea acces la medicamente atunci când va fi nevoie, la nutriție bună și odihnă. Ar putea fi necesar ca turele de serviciu și orarul de muncă să fie schimbate, iar sarcinile și mediul de lucru adaptate dacă un muncitor este cronic bolnav. Aptitudinile lor, capacitățile și "memoria instituțională" în așa fel vor fi la dispoziția angajatorului pentru mai mult timp, iar lucrătorul poate continua să-și câștige existența.

Se aplică eforturi la toate nivelele pentru a extinde accesul la tratament. Locul de muncă poate ajuta la susținerea livrării și monitorizării tratamentului prin servicii de sănătate la locul de muncă, și prin încurajarea consilierii și testării voluntare.

Accesul la terapia medicamentoasă are un efect pozitiv asupra productivității. Un studiu OIM realizat în Tanzania a identificat că un muncitor ce trăiește cu HIV poate câștiga datorită tratamentului ARV aproximativ 18 luni de viață productivă. În Tanzania, aceasta este echivalent cu aproximativ 1000 dolari SUA de productivitate lunară câștigată, ceea ce este de 20 ori mai mult decât venitul mediu.¹⁶

Dacă îngrijirea și susținerea NU sînt disponibile muncitorilor, atunci nu va exista motivare pentru testarea la HIV. Dacă un rezultat pozitiv al testului duce doar la stigmatizare și discriminare, de ce să-ți faci griji? În așa fel îngrijirea și susținerea sînt un element vital al prevenirii HIV.

Îngrijirea și susținerea include accesul la medicamente, mai mult decât atât, la îngrijire paliativă, o dietă mai bună și susținere psihologică.

Este tot mai des recunoscut faptul că programele la locul de muncă, în special tratamentul, trebuie împărtășite pe larg cu comunitățile locale. Locul de muncă poate fi un punct de start pentru programele de informare, ce oferă prioritate familiilor muncitorilor.

De ce să faci testul?

Majoritatea oamenilor HIV pozitivi, nu-și cunosc statutul, nu există simptome. Virusul nu iese la iveală. Dar totuși poți transmite virusul, HIV duce la îmbolnăvire mai târziu – e ceea ce cunoaștem ca SIDA.

Testarea poate avea două beneficii mari – poți fi sigur și poți controla situația:

- ▶ Dacă ești negativ, te poți proteja pe tine și pe apropiații tăi;
- ▶ Dacă ești pozitiv, poți accesa serviciile de îngrijire și susținere – acestea includ tratament și informare privind modalitățile de a te menține sănătos.

Testul nu este un sfârșit, dar un început – îți oferă cunoștințele de care ai nevoie pentru a trăi pozitiv și responsabil, cu sau fără HIV.

Am trecut testul!

"Eram îngrijorat – prefer să știu ce e cu mine, chiar dacă ar putea fi o știre proastă".

"Nu te îmbolnăvești pe parcursul mai multor ani după ce te infectezi cu HIV, în special dacă ai acces la îngrijire și susținere – dar dacă nu știi dacă ești infectat, nu poți face nimic cu asta."

"Familia este cel mai important lucru din viața mea – dacă îmi cunosc statutul îi pot proteja mai bine".

"Am avut câteva situații de risc când eram mai tânăr – trebuia să știu dacă acesta ar fi putut să-mi afecteze sănătatea."

"Angajatorul meu oferă tratament pentru angajați și familiile lor – am luat testul ca să pot fi tratat dacă este nevoie."

"Îmi era frică că alții ar putea afla, dar testarea a fost foarte confidențială și sigură".

Sursa: Broșura informațională "Cunoaște-ți statutul", ILO/AIDS

Stabilirea încrederii: un rol cheie pentru partenerii sociali

HIV/SIDA aduce frică și rușine. Deși mulți oameni își trăiesc viața din plin și continuă să lucreze ani de zile după o diagnoză pozitivă, virusul este considerat drept o sentință la moarte. Ca rezultat, frica uneori ascunde mesajele despre atitudine pozitivă. Faptul că contactul sexual rămîne a fi calea de bază de transmitere al virusului HIV cauzează disconfort și jenă – tăcerea deseori e mai ușoară.

Este important de discutat cât mai amplu despre condițiile sociale, precum și despre factorii biologici care favorizează transmiterea. Conducerea întreprinderilor – la toate nivelele și în toate sectoarele – este foarte importantă în formarea unui exemplu de deschidere și încurajare a acțiunii. O cale de a realiza acest scop este dialogul social. Organizațiile angajatorilor și muncitorilor, ce vorbesc în unison, ajută la spargerea tăcerii în jurul problemei HIV/SIDA. Ele pot utiliza, la fel, influența lor asupra guvernelor pentru a încuraja o discuție mai largă.

16. HIV/SIDA și munca: estimări globale, impact asupra copiilor și tinerilor și răspuns epidemiei, ILO, 2006

Testarea : este oare ea utilă?

Angajatorii au responsabilitatea de a asigura sănătatea și securitatea la locul de muncă. Include oare aceasta testarea lucrătorilor pentru a vedea dacă sînt HIV pozitivi?

Mulți angajatori au ajuns să creadă că testarea obligatorie nu este nici corectă și nici utilă. În prezentările din cadrul unui eveniment de instruire din Africa de Sud, în Octombrie 2005, reprezentanții ai BMW Africa de Sud și grupul petrochimic SASOL au căzut de acord că testarea obligatorie încurajează comportamentul riscant. Deoarece oamenii sînt dominați de frica discriminării, testarea obligatorie duce la negare, lipsă de încredere și respingerea mesajelor de prevenire.

Un fapt util pentru angajatori este că muncitorii care au HIV nu sînt în mod necesar bolnavi. Ei pot lucra productiv ani de zile, păstrând în cadrul întreprinderii aptitudinile și experiența lor. Al doilea element util este că lucrătorii infectați cu HIV nu prezintă pericol pentru colegi, șefi sau oameni din afară. Contactul zilnic la locul de muncă nu prezintă nici un risc. Aceasta include masa la aceeași cantină, utilizarea veceului comun, chiar și utilizarea aceleiași pahar sau împărțirea unei ciocolate. Riscul este mic în cazul unui accident în care este contact cu sângele, dar precauțiile simple universale sau standard – inclusiv instruirea de bază – pot asigura protecția.

Testarea are o utilitate limitată drept instrument de planificare a necesităților de resurse umane sau proiectare de costuri. Un lucrător care este testat negativ astăzi, poate fi infectat cu virus în viitor.

Angajatorii au descoperit că locul de muncă unde încrederea și susținerea sînt firești și unde muncitorii și managerii nu se tem de discriminare sau eliberare din funcție dacă vor contracta virusul, este un loc de muncă în care prevenirea și îngrijirea vor deveni mai eficiente. Acestea oferă și un model comunității în general.

Drept exemplu pot servi Organizația Internațională a Angajatorilor (IOE) și Confederația Internațională a Sindicatelor (ICFTU) care au lansat o declarație comună, "Lupta comună împotriva HIV/SIDA – un angajament de viitor" în mai 2003. Aceasta arată că epidemia este o amenințare cît pentru angajatori, atît și pentru lucrători, și angajamentul ambelor organizații la acțiune colaborativă împotriva HIV/SIDA la toate nivelele, în special la locul de muncă.

IOE și ITUC (o uniune globală a sindicatelor creată prin unirea ICFTU și a altor organizații) continuă să se întâlnească și să lucreze împreună, la fel ca și organizațiile afiliate la nivel de țară.

Protecția drepturilor omului

Restricționarea drepturilor muncitorilor nu va opri virusul HIV. Din contra, aceasta sporește răspândirea infecției. Testarea obligatorie impusă de guverne și angajatori și eliberarea din funcție a muncitorilor care au HIV (sau sunt suspectați că ar avea), este o violare a drepturilor omului și creează un mediu de neîncredere care acționează împotriva eforturilor de prevenire.

17. W. McGreevey, S. Alken-brack, J. Stover, Intervenții la locul de muncă în sectorul construcțiilor privind Prevenirea, Îngrijirea, Susținerea și Tratatamentul HIV/SIDA

Apropo de costuri?

Sunt aceste măsuri costisitoare? Nu neapărat. Studiile arată că costurile unor măsuri simple de prevenire, îngrijire și susținere nu sînt excesive și sînt o investiție bună.

Un raport din domeniul construcțiilor în Africa de Sud a recomandat un set de intervenții și a estimat costurile acestora. Concluzia a fost:

*Acolo unde prevalența este joasă, costurile intervențiilor reprezintă 0.14 procente din costurile proiectului de construcție. Acolo unde nivelul prevalenței constituie de zece procente din forța de muncă, costurile setului de intervenții totuși reprezintă mai puțin de un procent al costurilor totale a proiectului. Aceste costuri sînt suficient de joase ca să permită antreprenorilor să le includă printre costurile indirecte a protecției muncitorilor de traume și accidente, asigurări și îngrijiri de urgență, fără a mări substanțial costurile proiectului în general.*¹⁷

Măsurile propuse au inclus:

- ▶ Distribuirea de prezervative tuturor muncitorilor;
- ▶ Tratatamentul infecțiilor sexual transmisibile;
- ▶ Consilierea de la egal la egal pentru promovarea comportamentului sigur;
- ▶ Consilierea și testarea voluntară și consilierea în ceea ce ține de strategiile de menținere a sănătății.

Setul ar include și patru intervenții de îngrijire și tratament:

- ▶ Îngrijiri paliative pentru persoane HIV pozitive care arată simptome de SIDA;
- ▶ Tratatamentul infecțiilor asociate cu HIV/SIDA;
- ▶ Profilaxia infecțiilor oportuniste (în special TB);
- ▶ Terapia antiretrovirală activă (HAART) și costurile de laborator asociate cu aceasta.

Costul acestui set de intervenții ce include opt măsuri, în cazul în care prevalența este de 1 procent, este estimată la nivelul de 6970 dolari SUA pe an per o mie de muncitori.

Cine ar trebui să plătească?

Organizațiile globale ale angajatorilor și muncitorilor au fost de acord că astfel de costuri trebuie incluse în costurile contractelor de construcții. În cadrul unei întâlniri din noiembrie 2006, în Dubai, Organizația Internațională a Muncitorilor din Domeniul Construcțiilor și Prelucrării Lemnului (BWI) și Confederația Internațională a Asociațiilor de Antreprenori (CICA) au dat acordul pentru lansarea unei declarații comune referitor la Responsabilitatea Corporativă Socială și de Mediu (CSER).

Fiona Murie, Director pentru Sănătate și Securitate la Locul de Muncă în cadrul BWI, a menționat:

Antreprenorii posedă controlul asupra angajării și standardelor de muncă, însă doar în cadrul parametrilor impuși de conceptul general și bugetul proiectului. Există o competiție intensă pentru contracte și selectarea lor se face de regulă în baza celui mai jos preț.

De aceea, BWI și CICA cred că este esențial ca clientul să identifice obiectivele sociale la momentul planificării și să le includă în concepția generală a proiectului. Ele trebuie incluse drept componente obligatorii ale tenderului și trebuie să li se ceară antreprenorilor să cuantifice costurile conformității în cadrul ofertei de proiect. Neincluderea acestor costuri ar duce la imposibilitatea de a implementa, monitoriza și impune standarde.¹⁸

Declarația comună recomandă ca următoarele elemente să fie incluse în specificațiile tehnice și documentele ofertei pentru viitoarele contracte de construcții

- (a) Detalii depline și complete privind cerințe sociale
- (b) Includerea, pe cât este posibil, a altor cerințe cum ar fi costuri și linii de buget în cadrul documentației de proiect.

De **exemplu**, aceste cerințe pot include:

- (a) Transportul pentru muncitori
- (b) Servicii de ocrotire a sănătății și servicii sanitare la șantier sau în apropierea imediată;
- (c) Cazarea muncitorilor și alte servicii conexe;
- (d) Cazare pentru familiile lucrătorilor permanenți la șantier sau organizarea de schimburi ce permit muncitorilor să ducă o viață de familie normală asigurându-le posibilitatea de a face vizite acasă la intervale rezonabile de timp;
- (e) Instruire, prevenire și echipament pentru sănătatea la locul de muncă.

O abordare de sector

Sectorul de construcții poate dezvolta o abordare de sector în baza faptului că costurile sociale – inclusiv costurile prevenirii, tratamentului, îngrijirii și susținerii pentru HIV/SIDA – trebuie incluse în cadrul bugetelor contractelor. Colaborarea între angajatori și muncitori ar putea face ca aceasta să devină o cerință obligatorie pentru proiectele viitoare de construcții.

18. Vedeti <http://www.bwint.org/default.asp?Index=534&Language=EN>

Cele zece principii ale Codului de Practică al OIM privind HIV/SIDA și Lumea Muncii

Recunoașterea HIV/SIDA ca problemă care privește locul de muncă

HIV/SIDA trebuie să fie recunoscută ca o problemă care privește locul de muncă, pentru că locul de muncă are un rol important în lupta împotriva răspândirii și a efectelor epidemiei.

Nediscriminarea

Nu trebuie să existe discriminare sau stigmă față de angajați în baza statutului HIV real sau presupus.

Egalitatea de gen

Relațiile de gen mai echitabile și împuternicirea femeilor sunt vitale pentru prevenirea răspândirii infecției HIV și pentru facilitarea combaterii de către oameni a impactului său.

Mediu de lucru sănătos

Locul de muncă trebuie să minimizeze riscul expunerii profesionale și să fie adaptat pentru sănătatea și competențele lucrătorilor.

Dialogul social

Politicile și un program HIV/SIDA de succes necesită cooperare și încredere între angajatori, angajați și guverne.

Interzicerea testării la HIV la angajare

Testarea la HIV la locul de muncă urmează să fie efectuată în modul specificat în Cod, trebuie să fie voluntară și confidențială și nu trebuie să fie niciodată utilizată pentru testarea candidaților la un loc de muncă sau al angajaților.

Confidențialitatea

Accesul la datele personale legate de serostatutul HIV al unei persoane trebuie să se supună regulilor de confidențialitate menționate în instrumentele OIM existente.

Continuarea relațiilor de muncă

Angajații cu afecțiuni asociate HIV trebuie să fie în stare să activeze atât timp, cât sunt apti din punct de vedere medical, în condiții adecvate.

Prevenirea

Partenerii sociali se află într-o postură avantajoasă să promoveze eforturile de prevenire prin intermediul informării, educării și încurajării schimbărilor comportamentale.

Îngrijire și sprijin

Angajații au dreptul la servicii medicale accesibile, la beneficii din partea programelor de asigurări sociale și la schemele ocupaționale prevăzute prin lege.

OIM a elaborat un set de instrumente care încurajează și susțin măsurile la locul de muncă: un Cod de Practică și un manual de instruire.

1. *Codul de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii* oferă un cadru de principii în susținerea elaborării politicilor și ansamblului de orientări în următoarele mari domenii de acțiune:

- ▶ prevenirea HIV/SIDA
- ▶ gestionarea și reducerea impactului HIV/SIDA asupra lumii muncii
- ▶ îngrijirea și sprijinirea lucrătorilor infectați și afectați de HIV/SIDA
- ▶ eliminarea stigmatizării și a discriminării împotriva persoanelor seropozitive, fie că statutul lor este real sau presupus.

Codul a fost elaborat în urma consultării constiuenților din toate regiunile, acceptat de un grup de experți tripartitiți și ulterior aprobat de către Consiliul de Administrație al OIM în iunie 2001. Codul poate fi utilizat în promovarea dialogului social privind HIV/SIDA și servește drept element de lansare a negocierilor; include de asemenea, o listă de acțiuni utile pentru planificarea și implementarea măsurilor la locul de muncă.

2. *Aplicarea Codului de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii: manual de instruire* a fost elaborat complementar Codului. Manualul oferă informație detaliată privind subiectele cele mai importante, studii de caz, activități de instruire, modele de cursuri de instruire, legi, politici și acorduri colective. Promovează principiile Codului de Practică și accentuează rolul guvernului și a partenerilor sociali, drepturile omului, prevederilor legislative, politicilor și programelor la locul de muncă ce țin de prevenire, îngrijire, dimensiunea gen, și abordează subiectul economiei informale.

Împreună, Codul și manualul oferă informație și consultare privind acțiunea la locul de muncă.

Programul OIM/SIDA mai oferă și alte resurse utile cum ar fi Ghidul pentru Inspectorii Muncii, ghidare privind elaborarea politicilor și programelor la locul de muncă, rapoarte în baza cercetărilor care regulat analizează impactul pandemiei HIV asupra lumii muncii.

Utilizarea Codului de Practică OIM și al Manualului de Instruire

Codul de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii și Aplicarea Codului de Practică al OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii: manual de instruire pot fi utilizate de către angajatori și angajați, împreună cu reprezentanții ministerelor muncii pentru a elabora o abordare comună a problemei HIV și SIDA în sectorul construcțiilor.

Ambele instrumente sunt accesibile pe pagina web a OIM/SIDA — www.ilo.org/aids — pe CD. Aceste publicații în limba română le puteți accesa pe pagina web www.aids.md. Toate subiectele abordate în acest Ghid pot fi studiate mai detaliat în Cod și în Manualul de Instruire.

Dezvoltarea unei strategii de abordare a problemei HIV/SIDA în sectorul de construcții		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 4.5	Dialogul Social
	Secțiunea 5	Drepturi și responsabilități de ordin general — a guvernelor, angajaților, și angajatorilor
	Anexa III	Listă de verificare pentru planificarea și aplicarea unor politici privind HIV/SIDA la locul de muncă
Vedeți în Manual	Modulul 3	Rolul angajatorilor, lucrătorilor, și al organizațiilor acestora: dialogul social un instrument pentru acțiune Paginile 3-7: Politicile și programele privind HIV/SIDA la locul de muncă Activități de instruire 5 și 7
	Modulul 4	Rolul guvernului în crearea unui cadru politic și juridic cu privire la HIV/SIDA în lumea muncii Paginile 5-9: Planificarea unui răspuns național Activitatea de instruire 1
Discuții interactive – eliminarea stigmei și a rușinii		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 4.1	Recunoașterea HIV/SIDA ca problemă care privește locul de muncă
Vedeți în Manual	Modulul 1	HIV/SIDA: epidemia și impactul său asupra lumii muncii Paginile 2-12: Fapte despre HIV/SIDA Activități de instruire 1, 2 și 4
	Modulul 5	<i>Dimensiunea de gen a HIV/SIDA și lumea muncii</i> Paginile 1-2: Introducere Paginile 5-6: Bărbații și masculinitatea Activitatea de instruire: 1

Îmbunătățirea condițiilor de muncă		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 4.4	Mediul de munca sănătos
	Secțiunea 6.4	Legăturile cu programele de promovare a sănătății
	Anexa II	Lupta împotriva infectării la locul de muncă
Vedeți în Manual	Modulul 6	Programele de prevenire a HIV/SIDA la locul de muncă Pagina 12: Legăturile cu programele generale de sănătate
Prevenire prin informare și educare		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 6	Prevenirea prin informare și educare
Vedeți în Manual	Modulul 6	Programele de prevenire HIV/SIDA la locul de muncă (Informația din tot modulul este relevantă) Activități de instruire 1,2, 3, 7 și 13
Protecția drepturilor omului		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 4	Principii fundamentale
Vedeți în Manual	Modulul 2	HIV/SIDA și drepturile omului (Informația din tot modulul este relevantă) Activități de instruire 4, 6, 8 și 9
Consilierea și testarea voluntară		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 8	Testarea
Vedeți în Manual	Modulul 7	Îngrijirea și sprijinul Pagina 5: Consilierea și testarea voluntară Activitatea de instruire 7
Îngrijirea și sprijinul		
Vedeți în Codul de Practică	Secțiunea 9	Îngrijirea și sprijinul
Vedeți în Manual	Modulul 7	Îngrijirea și sprijinul Paginile: 4 – 9 Activități de instruire 1 și 5

De ce este nevoie de o politică privind HIV/SIDA la locul de muncă?

O politică privind HIV/SIDA la locul de muncă asigură cadrul de acțiune necesar care permite întreprinderii să frâneze răspândirea HIV/SIDA și să-i gestioneze impactul. Numărul de companii care dispun de politici privind HIV/SIDA este în creștere, și există un șir de motive pentru aceasta.

O politică privind HIV/SIDA la locul de muncă:

- ▶ Promovează un mesaj clar privind non-discriminarea
- ▶ Garantează respectarea legislației naționale în domeniu
- ▶ Stabilește norme de comportament pentru toți lucrătorii
- ▶ Ghidează managementul companiei
- ▶ Ajută lucrătorii care trăiesc cu HIV să înțeleagă de ce fel de îngrijire și suport vor beneficia, astfel ca să accepte testarea voluntară
- ▶ Contribuie la stoparea răspândirii virusului printr-un program de prevenire
- ▶ Ajută o companie în planificarea activităților HIV/SIDA, ulterior făcând economii.

De ce ar trebui angajatorii și angajații să convină asupra unei politici?

Codul de Practică al OIM sugerează că politicile ar trebui să fie coordonate între management și sindicate. Avantajele unei politici bilateral negociate, în loc de o politică adoptată doar de managementul întreprinderii sunt următoarele:

- ▶ O politică negociată bilateral mobilizează atât sindicatele, cât și administrația de a aborda problema HIV/SIDA la locul de muncă.
- ▶ O politică negociată poate fi implementată mult mai eficient decât o politică unilateral adoptată.

- ▶ Procesul de consultări privind aprobarea unei politici va permite atât managementului, cât și sindicatelor să identifice subiecte de dezacord pentru ambele părți care pot fi discutate cu aceasta ocazie.
- ▶ O politică negociată poate sugera formula de integrare în alte acorduri bilaterale care determină relațiile de muncă.
- ▶ O politică negociată va reduce disputele care pot apărea în procesul abordării subiectului HIV/SIDA la locul de muncă și a altor detalii sensibile și dificile legate de această problemă.

Ce ar trebui să cuprindă politica privind HIV/SIDA la locul de muncă?

Componentele cheie ale unei politici privind HIV/SIDA:

- ▶ Descrierea rolului partenerilor sociali în procesul de implementare a politicii
- ▶ Non-discriminarea în procesul de recrutare, promovare, instruire, etc.
- ▶ Politica de testare la HIV
- ▶ Confidențialitatea
- ▶ Securitatea și sănătatea la locul de muncă a angajaților
- ▶ Responsabilitatea angajatorului de a lucra cu persoane HIV pozitive sau afectate de HIV
- ▶ Îngrijire și susținere pentru persoane care trăiesc cu HIV/SIDA
- ▶ Măsuri de educare și informare despre prevenire și îngrijire, asigurate la locul de muncă
- ▶ Acomodare rezonabilă pentru angajații care devin bolnavi
- ▶ Întreruperea raporturilor de muncă și condițiile acestora.

Resurse și organizații

Un șir de organizații oferă informație despre HIV și SIDA.

Pagina web OIM/SIDA oferă informație despre inițiativele angajaților și angajatorilor, inclusiv informație privind politici la locul de muncă:

<http://www.ilo.org/public/english/protection/trav/aids/index.htm>

Pagina web a Programului de Sector construcții al OIM:

<http://www.ilo.org/public/english/dialogue/sector/sectors/constr.htm>

Un Ghid nou privind politicile HIV/SIDA la locul de muncă pentru întreprinderi mici, este disponibil pe pagina OIM/SIDA:

<http://www.ilo.org/public/english/protection/trav/aids/publ/sme.pdf>

și include anexe care la rândul lor oferă alte resurse și informație utilă.

Pagina web a Oficiului OIM Subregional din Federația Rusă: despre Programul HIV/SIDA și lumea muncii, inclusiv disponibilitatea resurselor informaționale la subiect în limba rusă:

www.ilo.org/public/russian/eurpro/moscow/areas/aids.htm.

Alte pagini web

UNAIDS. Aceasta este pagina web a Programului Comun a 10 agenții ONU, inclusiv OIM privind HIV/SIDA, și are pagina web în limba rusă: <http://www.unaids.org/>

Pagina web SIDA în Moldova – Proiect al UNAIDS Moldova, care oferă informația privind activități de prevenire HIV/SIDA la locul de muncă realizate în Republica Moldova:

<http://www.aids.md/ro>

Pagina web a Organizației Națiunilor Unite în Moldova. Publicațiile OIM/SIDA privind HIV/SIDA la locul de muncă în Moldova disponibile la adresa

http://www.un.md/un_ag_mol/index_ILO_AIDS.shtml

Pagina web a Centrului de Training CMB, activități implementate privind Politici HIV/SIDA la locul de muncă în Moldova în parteneriat cu OIM/SIDA:

<http://www.cmb.md/133-politici-hiv-sida.html>

Programul privind profilaxia HIV/SIDA la locul de muncă în Federația Rusă.

<http://www.spidtrud.ru>

Pagina web <http://www.aids.ru>, portal informațional în limba rusă.

Buletinul informativ privind situația privind infecția HIV/SIDA în Republica Moldova, precum și documentele oficiale în domeniu pot fi accesate pe site-ul Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă: <http://www.sanepid.md>

Pagina web a Centrului de Informare privind HIV/SIDA din România:

<http://www.informathiv.ro/>

Consiliul Național de Coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei este structura intersectorială la nivel național, creată pentru a asigura participarea tuturor actorilor în luarea deciziilor. Toți partenerii care activează în domeniul HIV/SIDA, în Republica Moldova, grupurile tehnice de lucru, documentele oficiale precum și un buletin informativ al CNC pot fi găsite pe pagina web a instituției: <http://www.ccm.md>

Centrele de prevenire și control a maladiilor a Statelor Unite: Programele Centrului de control a maladiilor, Răspunsul mediului de afaceri la SIDA și Răspunsul lumii muncii la SIDA (BRTA/LRTA), propun diferite mijloace care pot fi utilizate pentru a ajuta marile și micile întreprinderi și sindicatele să găsească un răspuns la problemele ridicate de HIV/SIDA la locul de muncă și la nivelul comunității: <http://www.hivatwork.org>

Partenerii sociali

Organizațiile Angajaților

Confederația Internațională a Sindicatelor

<http://www.ituc-csi.org>

Organizația Internațională a Muncitorilor din Domeniul Construcțiilor și Prelucrării Lemnului (BWI) <http://www.bwint.org/>

Programul Global al Sindicatelor privind HIV/SIDA

<http://www.global-unions.org/hiv-aids>

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova

<http://www.cnsm.md>

Organizațiile angajatorilor

Organizația Internațională a Angajatorilor

<http://www.ioe-emp.org/>

Confederația Internațională a Asociațiilor de Antreprenori

<http://www.cica.net/>

Confederația Națională a Patronatului din Moldova: <http://www.cnpm.md>

Coaliția Globală de Afaceri privind HIV/SIDA reunește un număr tot mai mare de întreprinderi internaționale angajate în lupta împotriva epidemiei HIV/SIDA prin acțiuni desfășurate la locul de muncă: <http://www.businessfightsAIDS.org>